

CIURET

O *Siuret*, llogaret amb església i cases escampades, en el Ripollès, agre. a Vidrà: és poc a l'E. de la carena de la serra de Sta. Magdalena de Cambrils, 1 h. 30 des de Pla-Traver, abans d'arribar a Sta. Magdalena.

PRON. MOD.: *siurét*, 1924 oït a Pla-traver; id. 1953 a Vidrà (XIII, ape., p. 17).

Vegeu-ne notícies en Botet (GGC, 921-2): 8 cases, (pp. 78, 80) i de l'església de Sta. Llúcia, i alguna altra capella, en Monsalv. xvi, 105; i xviii, 129.

MENCIONS ANT. 961, en l'Acte de Consagració de l'església de Vidrà, el bisbe de Vic li cedeix delmes i primícies de «ipsa valle q. dicitur *Cegario* --- villa *Palaciolo* --- villa *Cabagés*, --- v. *Cuilplana* --- villa *Ciresedo*, --- *Cuil de Asinis*, --- *Boscarones*, --- *Monte Melango* ---» (Monsalv. xv, § 192, 7f); 1123, en la concòrdia entre el vescomte Ualard de Bas i R. Ponç de Milany: «in villa de *Ciured* habeat Uzalardus, in 20 unaquaque domo singulos agnos ---» (id. xv, 343,1f).

ETIM. *CICERETUM, colle. de CĪCER, -IS, mot que tenia generalment el significat de 'cigró', p. ex. en Horaci i Columella, si bé aquest en dóna també variant *cicer* amb el sentit de 'pèsol'; és el que ha pres en el 25 mossàrab de Mall. (*xitxaro*) i de Portugal (*chicharo*), i en bastants parlars cast. i gall.-portuguesos (veg. DECH): el clima fred d'aquella serra fa creure que es tracta més aviat d'aquest significat.

L'evolució fonètica, com en CĪCERONE > *ciuró*. La 30 variant *Ciresedo* de 961 no ens ha d'incloure a creure que vingui CERASETUM 'camp de cirerers' (veg. supra *Ceret*), car la *u* del *Ciuret* modern (i de 1123) postula forçosament una -CE- i amb -S- seria inexplicable: hi hagué una metàtesi ocasional (*cizeré-* > *cirezé-*) que 35 s'ha donat en altres casos de context semblant, com *Cirs/Ciserà*, que pot venir de CICER(E)IANUM o CAESARIANUM.

Descartem també relacionar-lo amb *siure* variant de 'suro', forma exclusiva de parlars de l'extrem Nord 40 rossellonès o del llenguadocià, deguda a una tendència cap a *u* > *ü*, que fóra inconcebible en un parlar d'aquest costat de les Alberes. Encara que hi ha el NL vall de *Siula* o *Siura* en el Maresme (St. Cebrià de Vallalta), i Obac de *Xiula* en el Segre Mitjà (a Gavarrà 45 xviii, 69.7), és la forma amb -l- aquí, la primitiva, car deu tractar-se de la canya ferla (FISTULA, cf. *xisclar*).

No tenim ben situat un *Ciural* que només conec per un document de 1154, sobre una «ecclesiam Sancti Salvatoris de *Ciural*» (Kehr, *Papsturk.*, p. 338), 50 però en tot cas no deu tractar-se de la de Ciuret (que

Tampoc sé gaire què fer d'un altre hapax *Ciuriola* del Princ., o cap a Tarragona: ¿potser el Convent de St. Salvador d'Horta de St. Joan? Potser un altre derivat colle. de CICER, en una relació com la de *Freixe-* 55 *nal* amb *Freixenet*, o *Canemal* amb CANNABETUM etc. és advocada a St. Llúcia), i havia de ser en el Migdia (NP? NL?) en un document de 1064 relatiu a Rasi-gueres (Fenolledès) (Moreau, f° 71). Encara que és uns 40 km. lluny, potser estaria, amb error de lectura, per 60

Ça *Ariola* = *Cerola*, te. Canavelles IPSA AREOLA (cf. Ponsich, *Top.*, pp. 98 i 174).

CIUTADELLA, CIUTADILLA

CIUTADELLA, ciutat de Menorca, a l'extrem O. de l'illa.

DOC. ANT. *Ciutadeyla* (Marsili-Quadrado, 19); *Ciutadella* a. 1287 (BABL x, 68); *Ciutadela*, *Ciutadella* a. 1308 (BSAL vi, 159); *Ciutadella* a. 1388 (Alart, *Dicci.*).

CIUTADILLA, poble de l'Urgell, a la vall del riu Corb.

PRON. MOD.: *sutadilla*, oït a Belltall per Casac. Gentilici: *sutadilèns*.

DOC. ANT. *Bernardus de Ciutadia* a. 1153 (*Cart. St.Cugat* III, 170); *Ciutadia* a. 1206 (*Cart.St.Cugat* III, 386); *Ciutadila* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 10).

HOMÒNIMS. *Ciutadilla*, NL antic a l'E. de Pampe (Solsonès) (en un document de l'any 1071 llegit per JCor. a l'Arxiu de Solsona).

Mas de Ciutadilla, doc. cap a l'any 1200 en un *Capbreu* de Besora llegit per JCor. a l'Arxiu de Solsona.

ETIM. Derivats del llatí CIVITAS, -ATIS 'ciutat' amb el sufix diminutiu -ICULA/ICULA (cf. DECat II, 719b 12-44). J. F. C.

Ciutat, Castell-, V. Castellciutat

CIVIS

Poble de l'Alt Urgellet, una mica alt a la dreta del riu Valira, a la ratlla d'Andorra.

PRON MOD.: *Sebis*, 1920, a la SdUrg., Casac.; id., 1933, Cor. a St. Julià de Lòria; id. 1936, a Arcavell. El 1933 vaig recollir a Farrera de Pallars el nom de les Bordes de *sibis*, situades a la part alta de la vall de St. Madalena, que ja afronta amb el terme de Civís (xxii, 79); s'hi comuniquen pel *Port de Civís* (1838, Anyós, *Relació de la Vall d'Andorra*, p. 8). Veg. la descripció que en dóna Z. Rocafort, GGC, p. 520-1; i a la p. 468, consigna les mines de ferro i de platí que es troben en aquest terme.

MENCIONS ANT. 839, *Ciuiçi* a l'Acte C.SdUrg., amb variant *Ciuiç* a la còpia del S. XII, i *Ceuicç* en el Capbreu del Cartulari, ed. PPujol, n.º 10.920 en un document d'aquesta data de l'Arxiu de Solsona, junt amb St. Julià de Lòria, hom va llegir *Çubite*, però deu ser error de lectura per *Çibici*; 1080, *Ceviz*, doc. d'Organyà (BABL VIII, 528); 1084, Sto. Romano de *Zevic*, (id., ib., p. 532); vila de *Ceuic* (id. ib. p. 537); 1092, *Ceuiz* (MiretS., *Docs. Vallée du Segre*, 151); 1102, *Ceuiz* (BABL VI, 390); 1110, *Seuiç* (MiretS., *Castellbò*, 364); 1110, «de *Sevic* et de *Arts* et de ipsa villa de *Euós*» (Baraut, *Cart. d'Andorra*, 41.62); 1162, *Ceviz* (Valls Tab., *Andorra*, 391); 1397, *Ceuiz* (MiretS., *Castellbò*, 282).

Afegeix Rocafort (p. 521) que l'any 1171 el Comte